

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o naporitvi delavcev zaradi opravljanja storitev – čim boljši izkoristek prednosti in možnosti ob hkratnem zagotavljanju zaščite delavcev

COM(2007) 304 konč.

(2008/C 224/22)

Evropska komisija je 13. junija 2007 sklenila, da v skladu s členom 262 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Sporočilo Komisije Svetu, Evropskemu Parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o naporitvi delavcev zaradi opravljanja storitev – čim boljši izkoristek prednosti in možnosti ob hkratnem zagotavljanju zaščite delavcev

Strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 7. maja 2008. Poročevalka je bila ga. LE NOUAIL MARLIÈRE.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 445. plenarnem zasedanju 28. in 29. maja 2008 (seja z dne 29. maja) s 116 glasovi za, 1 glasom proti in 4 vzdržanimi glasovi.

Komisija je 13. junija objavila obravnavano sporočilo o naporitvi delavcev, v katerem ocenjuje prenos zakonodaje in ukrepe držav članic na področju naporitve delavcev v okviru zagotavljanja storitev v Evropski uniji in predlaga izboljšave direktive 96/71/ES.

Cilj Direktive 96/71/ES je uskladiti uresničevanje temeljne svoboščine opravljanja čezmejnih storitev na podlagi člena 49 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za ponudnike storitev ter potrebo po zagotovitvi ustrezne stopnje varstva pogojev dela in zaposlitve za delavce, ki so začasno napoteni na delo v tujini, da opravljajo te storitve.

V skladu z opredelitvijo Komisije je delavec „napoten“, ko ga njegov delodajalec pošlje na delo v drugo državo članico v okviru pogodbenega opravljanja storitev. To transnacionalno opravljanje storitev vključuje opravljanje dela v državi, ki ni tista, v kateri običajno opravlja delo. Napoteni delavci so s tem posebna kategorija delavcev. Državam članicam pa je bila prepuščena določena mera svobode pri razlagi te opredelitve.

Obravnavano sporočilo je nadaljevanje dveh drugih sporočil⁽¹⁾, ki sta vsebovali smernice v skladu z direktivo 96/71/ES. Ta direktiva določa, da mora Komisija opraviti revizijo besedila do 16. decembra 2001 in po potrebi Svetu predlagati potrebne spremembe.

Odbor je pripravil mnenje⁽²⁾, v katerem je predlagal, naj Komisija „predstavi novo poročilo, s katerim bo mogoče preveriti:

— ali so pravice izvajane resnično pregledno,

⁽¹⁾ COM(2003) 458 konč. o izvajanju Direktive 96/71/ES v državah članicah in COM(2006) 159 konč. z dne 4.4.2006 o smernicah o naporitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev.

⁽²⁾ Mnenje EESO z dne 31.3.2004 o sporočilu Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o izvajanju Direktive 96/71/ES v državah članicah, poročevalka: ga. Le Nouail-Marlière (UL C 112, 30.4.2004).

— ali imajo delavci zagotovljene pozitivne pravice,

— ali uporaba določb po prenosu te direktive v državah članicah spodbuja ali ovira mobilnost delavcev glede na nevarnost protekcionističnega zaprtja trga dela,

— ali je bilo izkrivljanje konkurence pri prostem pretoku storitev odpravljeno

— in ali imajo manjša podjetja ustrezen in zadovoljiv dostop do potrebnih informacij za izvajanje prenesene direktive“.

Odbor je predlagal tudi „poglobljeno analizo glede socialnih in gospodarskih partnerjev, oceno za izboljšanje mehanizmov informiranja delavcev in podjetij ter spodbujanje mrež lokalnih, regionalnih ali čezmejnih informacijskih točk. Analiza bi se morala opreti na izbor primerov najboljših praks izmenjave informacij tako za delavce kot za delodajalce in na pravno študijo, ki bo pojasnila, ali so zakonodajni okvir držav članic in informacije glede kolektivnih sporazumov, ki se izvajajo, jasni, dostopni in posodobljeni v okviru širitve“.

1. Splošne ugotovitve

1.1 Sporočilo Komisije temelji na tretji oceni, ki je opravljena več let po datumu, predvidenem v Direktivi (najpozneje 16. decembra 2001), pri čemer je upoštevan prenos in izvajanje v vseh državah članicah, zaradi česar pridejo do izraza posebni dejavniki področja – ne le pravni, tehnični in gospodarski,

temveč predvsem socialni in človeški, kar pomeni, da se težave pojavljajo pri oceni, prenosu, izvajanju in nadzoru. Direktiva, ki je predvsem pravne narave, vključuje razlage in različne možnosti razlage na več ravneh, prenose in sodne prakse, ki so premalo prilagojene dejanskim razmeram, v katerih delajo podjetja, napoteni delavci in nadzorniki dela, kot so poudarili socialni partnerji in lokalne ter nacionalne oblasti na zasedanjih Parlamenta. Evropski parlament ⁽³⁾ je sprejel več priporočil, vključno s priporočilom o večjem upoštevanju in vključevanju socialnih partnerjev, pri čemer pa ne določa načina za doseg tega cilja.

1.2 Odbor opazuje, da je edini način, kako zagotoviti, da bodo svoboščine, ki se obravnavajo na enaki ravni – pravice oseb in pravice do opravljanja storitev – dejansko tudi ostale enake, je ta, da direktiva zagotovi znatno stopnjo varstva pravic napotnih delavcev in ozračje poštene konkurence med vsemi ponudniki storitev. Odbor meni, da ni mogoče neprizadeto predvideti, da se bo prosti pretok storitev uresničeval na škodo nekaterih delavcev. Razlaga nedavnih primerov sodne prakse morda res kaže v to smer ⁽⁴⁾, toda Odbor opozarja, da konvenciji MOD št. 87 in 98 glede sindikalne svobode in kolektivnih pogajanj določata, da mora postopek oblikovanja socialnega prava upoštevati običajne načine izvedbe takega postopka, tudi takrat, ko ti načini vključujejo kolektivna pogajanja na ravni podjetij ali na kakršni koli drugi ravni in na zelo različnih področjih, kot je npr. določanje minimalnih plač v določenem sektorju ali v podjetju. Ker se je začel običajni prenos Direktive 96/71/ES in oblikovanje zakonodaje v vsaki državi članici, bi morala Komisija izvajati mednarodno zakonodajo glede na razlago *ad hoc* organov in standardov dela, ki so jih ratificirale vse države članice, ter v skladu s primarno zakonodajo.

1.3 Komisija poleg obravnavanega sporočila predlaga Svetu sprejetje priporočila ⁽⁵⁾ o boljšem upravnem sodelovanju, sistemu izmenjave informacij in delitvi ter izmenjavi primerov najboljših praks.

1.4 Ob upoštevanju teh novih predlogov Odbor poudarja, da gre Komisija v pravo smer, zlasti s priporočili za okrepitev upravnega sodelovanja in vzpostavitve izmenjave informacij med državami članicami za izmenjavo informacij glede delovnega prava za napotene delavce v tej državi in glede ustreznih kolektivnih sporazumov, za zagotavljanje dostopa do teh informacij delavcem in ponudnikom storitev v drugem jeziku kot

jeziku (ali jezikih) države, v kateri se zagotavljajo storitve, za vzpostavljanje uradov za stike med izbranimi partnerji, za povezovanje socialnih partnerjev v odbor na visoki ravni itd.

1.5 Komisija je kljub temu predstavila dokument o oceni izvajanja in prenosa ukrepov v državah članicah le v angleškem jeziku, s čimer je bil prispevek te ocene za države članice in socialne partnerje na vseh ravneh zmanjšan na minimalnega. Odbor predlaga, da Komisija upošteva posebno obravnavano področje (mobilnost, prosti pretok) in objavi priloženi dokument ⁽⁶⁾ v najmanj treh jezikih (poleg angleščine tudi v enem od južnih romanskih jezikov in v enem od slovanskih jezikov). Jezikovno vprašanje bo zastavljeno v vsakem primeru, zato Odbor predlaga, da se, če želimo doseči pričakovan učinek, za informiranje socialnih partnerjev, ki imajo ključno vlogo na tem področju, in za sistem izmenjave informacij med državami članicami uporabi primeren jezikovni režim. Odbor pri tem opozarja na mnenje o izvajanju strategije Komisije za večjezičnost in na raziskovalno mnenje ⁽⁷⁾ na zaprosilo Komisije. Poleg tega bo sprožil razpravo o komuniciranju in informiranju, potrebnem pri izvajanju predpisov glede napotitve delavcev, vključno z enim njenih vidikov – institucionalnim komuniciranjem.

1.6 Splošna narava informacijskega sistema in specifična narava sistemov hranjenja socialnih registrov:

1.7 Komisija meni, da so ukrepi za nadzor napotnih delavcev nepotrebni, zato predlaga njihovo ukinitve in obenem zagotovitev primerne zaščite napotnih delavcev. Komisija v sporočilu poudarja, da s tem ne namerava ogroziti socialne modele držav članic, temveč glede na sodno prakso Evropskega sodišča meni, da so nekateri nadzorni ukrepi neupravičeni, saj presegajo potrebne ukrepe za socialno zaščito delavcev.

1.8 Odbor poudarja, da je predlog ukinitve obveznosti hranjenja socialnih registrov v državi članici, v kateri se opravlja storitev, protisloven: sistem izmenjave informacij sicer daje informacije glede veljavne zakonodaje in pravic ter obveznosti ponudnikov storitev in delavcev, toda ne zagotavlja spremljanja pravic na individualni ravni na področju veljavnega in dolgoročnega socialnega varstva, bolezni, nesreč, pokojnin in socialnega zavarovanja. Enako velja za nadzor socialnih prispevkov in davkov, obveznih na podlagi delovnega prava države, v kateri se opravlja storitev. Odbor zato odsvetuje to zamenjavo.

⁽³⁾ Nedavno tudi B6-0266/2007 z dne 11.7.2007.

⁽⁴⁾ Zadeva Laval c) Svenska C-341/05.

⁽⁵⁾ Priporočilo Komisije o okrepljenem upravnem sodelovanju na področju napotitve delavcev na delo v okviru opravljanja storitev, IP/08/514.

⁽⁶⁾ SEC(2008) 747.

⁽⁷⁾ Raziskovalno mnenje EESO o večjezičnosti, poročevalka: ga. LE NOUAIL-MARLIÈRE; mnenje je v pripravi.

1.9 Odbor poudarja, da cilji Direktive 96/71/ES tudi po desetih letih od začetka izvajanja še niso v celoti doseženi. V Evropi se stališča glede vrste in obsega socialnega varstva napotnih delavcev, tako iz držav Skupnosti kot tretjih držav, še vedno razlikujejo.

1.10 Komisija v zeleni knjigi o posodabljanju delovnega prava za soočanje z izzivi 21. stoletja izraža mnenje, da je neprijavljeno delo, zlasti v okviru čezmejnega pretoka delovne sile, zaskrbljujoča in stalna značilnost sedanjih trgov dela, odgovorna ne le za izkoriščanje delavcev, temveč tudi za izkrivljanje konkurence⁽⁸⁾. V tem dokumentu Komisija poziva k oblikovanju nadzornih ukrepov izvajanja zakonodaj, ki bodo zagotovili učinkovitost trgov dela, preprečili kršitve delovnega prava na nacionalni ravni in zaščitili socialne pravice delavcev.

1.11 Odbor opozarja zlasti na dejstvo, da so gospodarski in socialni partnerji gradbene industrije posebej pozorni na izvajanje Direktive 96/71/ES tako zaradi negativnih dejavnikov na socialnem področju kot posledičnih možnih izkrivljanj konkurence zaradi posebnih okoliščin, v katerih so delavci tega sektorja napoteni, predvsem v okviru čezmejnih napotitev⁽⁹⁾. Zato so nujno potrebni nadzorni ukrepi, prilagojeni posebnostim gradbenega sektorja, da se zaščitijo tako lokalni kot napoteni delavci. Načrti Komisije v tem okviru ne bi smeli oslabiliti nadzornih mehanizmov držav članic, ki so se dolgoročno izkazali za pozitivne, saj bi bilo to v nasprotju z namenom ohraniti prevladujoče socialne modele v državah članicah.

1.12 Odbor poudarja mnenje EP, da bi morala Komisija pri oceni skladnosti nekaterih ukrepov s pravom Skupnosti omiliti svojo razlago sodne prakse Evropskega sodišča⁽¹⁰⁾.

2. Posebne ugotovitve

2.1 V zvezi z obveznostjo hranjenja nekaterih dokumentov v jeziku države članice gostiteljice Komisija meni, da zahteva po prevajanju pomeni neupravičeno omejevanje svobode opravljanja storitev. V nasprotju s tem stališčem je Sodišče Evropskih

⁽⁸⁾ Zelena knjiga, COM(2006) 708 konč., točka 4.b, str. 11 in naprej; mnenje EESO z dne 30.5.2007 o zeleni knjigi – Posodabljanje delovnega prava za soočanje z izzivi 21. stoletja, poročevalec: g. RETOUREAU (UL C 175, 27.7.2007).

⁽⁹⁾ Omeniti je treba predvsem študijo Free movement of workers in the EU (Prosti pretok delavcev v EU), Jan Cremers in Peter Donders, European Institute for Construction Labour research, Editeurs et Werner Buelen, FETBB Auteur. Negativne dejavnike na socialnem področju je mogoče občutiti tudi v drugih sektorjih, vendar pogojev napotitve ne ureja ta direktiva. Mnenje CESE 1968-2007 o čezmejnem zaposlovanju v kmetijstvu (poročevalec: g. SIECKER) in mnenje CESE 1699-2007 o položaju na področju zaposlovanja v kmetijstvu (poročevalec: g. WILMS).

⁽¹⁰⁾ Resolucija B6-0266/2007 Evropskega parlamenta z dne 11. julija 2007.

skupnosti pred kratkim (sodba z dne 18. julija 2007, zadeva C-490/04) odločilo, da je ta sporna obveznost v skladu z zakonodajo Skupnosti.

2.2 Komisija navaja še drugo sodbo, v kateri je Sodišče odločilo, da so ukrepi, ki se uporabljajo samodejno in brezpogojno na podlagi obstoja splošne domneve o goljufiji ali zlorabi s strani fizične osebe ali družbe, ki uživa s Pogodbo zagotovljeno temeljno svobodo, neupravičeno omejevanje svobode opravljanja storitev⁽¹¹⁾. Odbor dvomi, da se ta sodba lahko uporablja za ukrepe na podlagi Direktive 96/71/ES, saj direktiva pooblašča države članice, da „sprejmejo ustrezne ukrepe za primere nespoštovanja te direktive“. Ta določba ne vzpostavlja splošne domneve o goljufiji; nasprotno, določba navaja, da – z vidika materialnega prava – direktiva ne bi imela prave vsebine, če države članice ne bi mogle s primernimi sredstvi uveljaviti izvajanja določb glede napotitve.

3. Izboljšano sodelovanje kot možnost za odpravo sedanjih težav pri uporabi Direktive 96/71/ES

3.1 Odbor pozdravlja jasno priznanje Komisije, da pri čezmejnem upravnem sodelovanju trenutno obstajajo precejšnje pomanjkljivosti in potreba po ukrepanju, ter je prepričan, da bi učinkovito sodelovanje pri izmenjavi informacij med organi držav članic lahko prispevalo k odpravi težav, ki nastajajo pri uporabi direktive o napotitvi delavcev v praksi, zlasti v zvezi s spremljanjem skladnosti obstoječih določb.

3.2 Odbor meni, da *izboljšano sodelovanje* ne bi izničilo potrebe po *nacionalnih nadzornih ukrepih*. Mehanizmi sodelovanja, ki jih je uvedla Direktiva 96/71/ES, so se doslej izkazali za neučinkovite, saj z njimi ni bilo mogoče zagotoviti socialne varnosti delavcev na enak način in v enakem obsegu v vseh nacionalnih določbah.

3.3 Ta položaj je zlasti pomemben v gradbeni industriji, kjer se preventivnemu nadzoru na gradbiščih za oceno spoštovanja pravic napotnih delavcev pripisuje velik pomen.

3.4 Prenos odgovornosti za nadzor nazaj na matične države članice bi povzročil nezaželene zamude pri zaščiti pravic delavcev. To je eden od razlogov, zakaj je Sodišče v zgoraj navedeni sodbi z dne 18. julija 2007 državam članicam priznalo pravico, da ohranijo obveznost hranjenja nekaterih dokumentov

⁽¹¹⁾ Glej točko 3.2 sporočila Komisije.

na gradbiščih v jeziku države članice gostiteljice. Odbor nasprotuje ukinitvi te obveznosti in namesto tega priporoča, da se izboljšajo podatki o najemanju in zaposlovanju, oz. v tem primeru podatki o napotitvi delavcev, in sicer tako, da se ohrani obveznost zagotavljanja teh podatkov, potrebnih za nadzor, ki ga izvajajo organi, pristojni na področju zaposlovanja, poklicnega usposabljanja in socialne varnosti, v državi gostiteljici in matični državi. Vedno pomembneje bo, da bodo ti podatki jasni in dostopni podjetjem in delavcem na razširjenem notranjem trgu, kjer se bo mobilnost še povečala.

3.5 Podatki o pokojninskih pravicah ali pravicah s področja zdravstvenega varstva (ladjedelnice, kemija, kmetijstvo ipd.) bi se lahko lažje zbirali in preverjali, če bi bilo v skladu z načelom preglednosti več dodatnih postavk: matična država, podjetje, socialne službe in organizacije.

3.6 Odbor tudi meni, da težav, ki izhajajo iz praktičnega izvajanja direktive, ki ureja napotitev delavcev, ni mogoče odpraviti zgolj v okviru dvostranskih odnosov med državami članicami. Zato je treba premisliti o ustanovitvi evropskega organa, ki bi deloval kot stična točka, katalizator ter logistično in informacijsko središče za čezmejno sodelovanje med organi na področju napotitve delavcev. Ta organ bi moral pripravljati občasna poročila o morebitnih težavah, ki se pojavijo, in o predlaganih ukrepih za njihovo reševanje.

4. Priporočila Komisije za izboljšanje izvajanja Direktive 96/71/ES

4.1 Odbor pozdravlja namen Komisije, da v sodelovanju z državami članicami, sindikati in delodajalci ustanovi odbor na visoki ravni. Cilj tega odbora je pomagati pri ugotavljanju in izmenjavi dobrih praks na podlagi temeljitega pregleda in rešitev za težave, povezanih s čezmejnimi izvrševanjem civilnopravnih in upravnih kazni, odrejenih v okviru napotitve delavcev. Odbor poudarja, da so evropski socialni partnerji posameznih sektorjev doslej opravili največ dela v zvezi z nadzorom in izvajanjem, zato bi morali biti izrecno vključeni v ta proces, kar pomeni, da bi morali že od začetka uradno sodelovati v tem odboru. Svoja stališča so že izrazili v skupni evropski deklaraciji. Odbor podpira ta ukrep Komisije ob upoštevanju pridobljenih izkušenj, vendar ne želi prehitovati z oceno zaželenega obsega sodelovanja evropskih medsektorskih socialnih partnerjev.

4.2 Odbor na visoki ravni bi moral zagotoviti, da se državam članicam ne vsili pogojev, ki običajno zahtevajo sodelovanje nacionalnega ali evropskega zakonodajalca, po načelu izvršenega dejstva. To pomeni, da ukrepi, potrebni za izvajanje Direktive

96/71/ES, v EU niso dovolj usklajeni in da bi odbor lahko pomagal odpraviti to težavo.

4.3 Na koncu Odbor izraža zadovoljstvo, da je Komisija v celoti upoštevala resolucije Evropskega parlamenta o napotitvi delavcev, zlasti resolucijo o priznavanju prizadevanj socialnih partnerjev, ter predlaga, da se izkoristijo njihove izkušnje, med drugim tudi tako, da se jim zagotovijo dodatna sredstva za razširjanje primerov najboljših praks.

4.4 Za zagotovitev enakih pravic za vse delavce bi morala Komisija podpirati prizadevanja za sprejetje ukrepov, s katerimi bi izboljšali nadzor in sodelovanje med državami članicami.

5. Odprta vprašanja

5.1 Navidezno samozaposlovanje

5.1.1 Odbor izraža zaskrbljenost zaradi vedno večjega problema, ki ga predstavljajo „navidezno samozaposleni“ in njihova pravna reklasifikacija – v primeru tistih, ki imajo sedež zunaj ali znotraj države članice, kjer so bili odkriti, ali v primerih, v katerih je namestitev tako ali drugače navidezna. Odbor poziva Komisijo, da prouči možnosti za uporabo pravnih in praktičnih sredstev za rešitev tega problema. Napotene delavce včasih spodbujajo, da se prijavijo kot samozaposleni, v resnici pa so popolnoma odvisni od enega naročnika; včasih niso prijavljeni ne kot napoteni ne kot samozaposleni delavci, tudi v nevarnih poklicih, kjer bi jim morala biti zagotovljena popolna socialna varnost.

5.1.2 Nacionalna pravila bi morala vsebovati jasne in izvedljive opredelitve ter jasne predpise glede odgovornosti v primerih „navideznega zaposlovanja“ in/ali „navidezne napotitve“, da bi zagotovili izplačilo plač, denarnih kazni, davkov in prispevkov za socialno varnost, ki jih je treba izplačati delavcem in skupnostim, ter organom omogočili, da preverijo, ali so te zahteve izpolnjene. Tako bi kar najbolj zmanjšali dobiček, ki ga je mogoče ustvariti z goljufivimi praksami, in zaostri gospodarske sankcije proti tistim, ki uporabljajo takšne prakse, v primerih, ko podjetja in „navidezno samozaposleni“ sprejmejo tajne dogovore, da bi se izognili obveznostim socialnega varstva.

5.2 Podizvajalci in odgovornost

5.2.1 Na ravni držav članic so nekateri nacionalni in sektorski partnerji pozdravili načelo, da so splošni ali glavni pogodbeniki solidarno odgovorni za podpogodbenike. To načelo je bilo vključeno v nacionalno zakonodajo in ga je treba omeniti

kot primer dobre prakse. Poročilo Evropskega parlamenta ⁽¹²⁾ poudarja nekatere prednosti za delavce, ki so zaposleni v okviru sistema solidarne odgovornosti. Komisija v svojem sporočilu meni, da sta za ugotovitev, ali bi lahko bila subsidiarna odgovornost učinkovit in sorazmeren način za boljše spremljanje in uveljavljanje zakonodaje Skupnosti, potrebna nadaljnja proučitev in premislek. Evropski parlament se je s tem strinjal.

5.2.2 Praktične izkušnje jasno kažejo, da se podjetja včasih odločajo za večje število podizvajalcev in ponudnike čezmejnih storitev ter se tako izognejo upoštevanju direktive o napotitvi delavcev.

5.2.3 Sporočilo nakazuje, da namerava Komisija z državami članicami in socialnimi partnerji podrobno proučiti probleme pri čezmejnem izvajanju predpisov (kazni, globe, solidarna odgovornost). Tako se Komisija odziva na vztrajne pozive Evropskega parlamenta, naj uvede zakonodajno pobudo za solidarno odgovornost, da bi čim bolj zmanjšala možnosti za izogibanje pravnim ali skupno dogovorjenim standardom v skladu z direktivo o napotitvi delavcev. Odbor prosi, da se ga obvešča o rezultatih tega procesa.

V Bruslju, 29. maja 2008

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹²⁾ Poročilo Evropskega parlamenta o družbeni odgovornosti podjetij: novo partnerstvo (2006/2133(INI)), poročilo Evropskega parlamenta o izvajanju Direktive 96/71/ES o napotitvi delavcev na delo (2006/2038(INI)) in poročilo Evropskega parlamenta (A6-0247/2007) o posodabljanju delovnega prava za soočanje z izzivi 21. stoletja, v katerem Parlament „poudarja, da je treba urediti solidarno odgovornost za splošna ali glavna podjetja, da bi se obravnavale zlorabe pri sklepanju pogodb s čezmejnimi delavci kot podizvajalci ali zunanjimi izvajalci ter vzpostavil pregleden in konkurenčen trg za vsa podjetja na podlagi enakih konkurenčnih pogojev glede spoštovanja delovnih standardov in pogojev; zlasti poziva Komisijo in države članice, naj jasno določijo, kdo v vrsti podizvajalcev je odgovoren za skladnost z delovnim pravom ter plačevanje s tem povezanih plač, prispevkov za socialno varnost in davkov“. Primer iz prakse je gradnja sedeža Sveta ministrov (stavba Justus Lipsius) v Bruslju v 90-ih letih. V določenem trenutku je bilo na gradbišču od 30 do 50 podizvajalcev in vsi niso bili na tem seznamu. Drug primer so obnovitvena dela na stavbi Berlaymont (sedež Evropske komisije), kjer je nemško podjetje, specializirano za odstranjevanje azbesta, kot podizvajalce zaposlilo kakih 110 portugalskih delavcev, ki sploh niso bili usposobljeni za takšne naloge in so delali v izredno slabih pogojih. Drugi primeri iz prakse so navedeni v študiji „The free movement of workers“, študije CLR 4 (2004), str. 48–51, Creemers in Donders eds.